

BESLUT

Datum
2025-01-27

Dnr
2023/3953

KRITIK MOT REGION VÄSTERBOTTEN MED ANLEDNING AV LÅNGSAM HANDLÄGGNING AV FRAMSTÄLLNINGAR OM UT- LÄMNANDE AV ALLMÄNNA HANDLINGAR, M.M.

Justitiekanslerns beslut

1. Justitiekanslern kritiserar Region Västerbotten för långsam handläggning av framställningar om utlämnande av allmänna handlingar.
2. Justitiekanslern erinrar om vikten av att allmänna handlingar registreras så snart de har inkommit.
3. Justitiekanslern vidtar inte någon ytterligare åtgärd i ärendet.

Ärendet

Anmälan till Justitiekanslern och utredningen här

Justitiekanslern har tagit emot ett klagomål mot Region Västerbotten (regionen). Anmälaren har anfört bl.a. följande.

Regionen har i ett flertal fall, trots påminnelser, dröjt med att lämna ut begärda allmänna handlingar. Några handlingar lämnades inte ut med motiveringen att de omfattades av sekretess. Först efter att anmälaren har ifrågasatt denna bedömning lämnades dessa handlingar ut. Anmälaren har även anfört att det har skett eftersläpning med diarieföring av allmänna handlingar och att regionen i förekommande fall har underlåtit att registrera allmänna handlingar.

Regionen har yttrat sig och anfört bl.a. följande.

Regionen har haft en långsam handläggning av en stor del av de efterfrågade handlingarna. Enligt regionens rutiner för utlämnande ska begäran om handlingar genast eller så snart det är möjligt. Det krävs således en prioriterad aktiv handläggning av dessa frågor.

Anledningen till att det i just detta ärende har dröjt beror på den mediala uppmärksamhet ärendet fått och verksamheten har haft stora mängder begäran på olika områden från flertalet frågeställare, både myndigheter och enskilda aktörer. Verksamheten har samtidigt haft sjukskrivningar och vissa handlingar har även omfattats av

sekretess där hjälp har efterfrågats av verksamheten för bedömningarna, vilket även detta påverkat handläggningstiden.

Regionen ser allvarligt på den långsamma handläggningen och har informerat verksamheten om vikten av att en skyndsam handläggning och att skapa hållbara lokala rutiner för detta även vid personalbrist och hög arbetsbelastning. Gällande den enskildas begäran har samtliga begäran kontrollerats och allt begärt material är hantlerat. När begäran har inkommit har verksamheten påbörjat handläggning av dessa begäran direkt.

Anmälaren har yttrat sig över regionens yttrande.

Justitiekanslerns bedömning

Rättsliga utgångspunkter

Den som begär ut en allmän handling som får lämnas ut, dvs. som inte omfattas av sekretess, ska genast eller så snart det är möjligt och utan avgift få ta del av handlingen på stället (2 kap. 15 § tryckfrihetsförordningen, TF). Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att mot en fastställd avgift få en kopia av handlingen (2 kap. 16 § TF). En sådan begäran ska behandlas skyndsamt.

Ett besked i en utlämnande fråga normalt bör lämnas samma dag som framställningen har gjorts. Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om det är nödvändigt för att ta ställning till om en handling får lämnas ut. Ett visst ytterligare dröjsmål kan vara ofrånkomligt om framställningen avser eller kräver genomgång av ett omfattande material.

För det fall en begäran om att få ta del av en handling helt eller delvis inte kan tillmötesgå ska den som har gjort framställningen underrättas om detta. Den enskilde ska då också informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att beslutet ska kunna överklagas (6 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400], OSL). Den enskilde har rätt att få ett sådant formellt beslut oavsett vad som är grunden för att avslå begäran. Myndighetens avslagsbeslut får överklagas till kammarrätten (2 kap. 19 § första stycket TF och 6 kap. 7 och 8 §§ OSL).

Bedömningen i detta fall

Av utredningen framgår att det tagit regionen drygt två månader att pröva om ett närmare angivet projektavtal kunde lämnas ut, två veckor att – sedan handlingen färdigställt – pröva om regionens svar till Överklagandenämnden för etikprövning kunde lämnas ut samt cirka en och en halv månad att pröva om bilagor till nämnda svar kunde lämnas ut.

Det framgår vidare att regionen beträffande begäran om vissa allmänna handlingar (protokoll) först dröjt drygt tre veckor och sedan i fråga om samma handlingar dröjt drygt två och en halv månad med att ge besked om att

handlingarna inte finns, samt beträffande en begäran om utfående av en annan allmän handling (rapport) dröjt cirka tre veckor innan ett sådant besked lämnades.

Den nu konstaterade tidsutdräkten med att pröva begäran om utlämnande av allmänna handlingar samt med att i förekommande fall informera anmälaren om att begärda allmänna handlingar inte finns är inte acceptabel.

Regionens förklaring att de konstaterade bristerna har berott på den mediala uppmärksamheten som föranlett stora mängder av framställningar om utlämnande av allmänna handlingar samt på sjukskrivningar kan inte godtas. Det är väsentligt att offentliga myndigheter har ändamålsenliga rutiner även i de fall när det uppkommer ökad medial uppmärksamhet samt att de ser till att det finns tillräckligt med personal för att grundlagens krav i fråga om utlämnande av allmänna handlingar ska kunna upprätthållas.

Regionen förtjänar därför kritik för den bristande handläggningen av anmälares framställningar om utlämnande av allmänna handlingar.

Anmälaren har även anfört att det har skett eftersläpning med diarieföring av allmänna handlingar och att regionen i vissa fall har underlåtit att registrera allmänna handlingar.

Justitiekanslern konstaterar att en korrekt och skyndsam handläggning av frågor om utlämnande av allmänna handlingar förutsätter att sådana handlingar diarieförs i föreskriven ordning. Med anledning av de brister som ovan konstaterats vad gäller regionens handläggning av begäran om utlämnande av allmänna handlingar, erinrar Justitiekanslern om vikten av att allmänna handlingar registreras så snart de har kommit in till eller upprättats hos myndigheten (5 kap. 1 § OSL). Riksdagens ombudsmän (JO) har uttalat att det ligger i sakens natur att registreringen ska ske så snart det är praktiskt möjligt, i normalfallet senast påföljande arbetsdag (se bl.a. JO 2007/08 s. 565, dnr 3579-2005).

Vad anmälaren i övrigt har anfört föranleder inte någon åtgärd från Justitiekanslerns sida.

Ärendet har föredragits av Nedim Salcic. Byråchefen Anna Falk har deltagit i beredningen.

Daniel Kjellgren

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Exp. till

Anmälaren

Region Västerbotten
(dnr HSN 297-2023)